

Karin Hedeklint
Avdelningen Ekonomisk statistik och analys, SCB

Möte i användarrådet för statistik över mark och bebyggelse

7 oktober 2024

Närvarande

Ordförande och ledamöter

Olov Schultz, Boverket, ordförande
Anna Land, IQ Samhällsbyggnad
Birger Axelsson, Regeringskansliet. *Ersättare för Helen Ekstam*
Eva Liedholm Johnsson, KTH Fastighetsvetenskap
Fredrik Isaksson, Byggföretagen
Henrik Weston, Länsstyrelsen i Stockholms län
Jan-Ove Östbrink, Sveriges kommuner och regioner (SKR)
Martin Ingvarson, Sveriges allmännyttan
Neil Sang, SLU Alnarp (punkt 1–5)
Peter Möller, Region Dalarna och RegLab
Ragnar Bengtsson, Hyresgästföreningen
Ulrika Roos, Lantmäteriet

Från SCB

Elisabeth Hopkins (punkt 1–5)
Christina Ekblom
Karin Hedeklint
Lovisa Sköld
Petra Nilsson (punkt 6–11)

Föredragande

Stefan Svanström, SCB (punkt 8)
Sara Klinga, SCB (punkt 10)
Sara Bergström, SCB (punkt 10)

Ej närvarande

Anna Hult, Formas
Helen Ekstam, Regeringskansliet
Marika Ström, Lantmäteriet
Roger Gustafsson, Boverket
Thomas Ernhausen, Fastighetsägarna

1 Mötet öppnas

Mötet öppnades av ordförande Olov Schultz, Boverket.

2 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes utan ändringar.

3 Mötesanteckningar från föregående möte

Anteckningarna godkändes utan ändringar och lades till handlingarna.

4 Nästa möte

Förslag på datum och plats för nästa möte är den 18 mars 2025 i SCB:s lokaler i Solna strand.

5 Bordet runt

Rådets ledamöter berättar kortfattat om nyheter i sin organisation, samt kommenterar SCB:s utskickade lägesrapporter.

Boverket

Boverket kommer förmodligen att utses till beredskapsmyndighet med ansvar för byggmaterial. Det är ännu osäkert vilken myndighet som får ansvar för civil byggnads- och reparationsberedskap.

Inom området nationell fysisk planering märks det av en ökad konkurrens om markanvändning, bland annat i och med ökade krav på riksintressen för totalförsvaret. Med anledning av detta har Boverket instiftat ett planråd, där ett flertal statliga myndigheter och SKR ingår.

Boverket har tagit fram en vägledning för hur elnät kan hanteras i översiktsplanering för samordnad planering av ny bebyggelse och infrastruktur för el.

Boverket medverkar i eller följer olika initiativ inom den gröna utvecklingen. Mycket har kopplingar till utvecklingen i norra Sverige, men även i övriga delar av landet.

Översiktsplaner och regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska utformas digitalt och Boverket har tagit fram förslag på föreskrifter om standarder för den digitala utformningen.

Genomför ett uppdrag att utveckla regler för certifierade byggprojekteringsföretag och har publicerat föreskrifter om detta.

Deltar i nordiska ministerrådets samarbete 2025–2030 om digitalisering, klimat, cirkularitet och EU-samarbete inom byggområdet.

Boverket ska delta i arbetet som tittar på hur EU-direktiv påverkar bostadsförsörjning och byggande.

Frågor och kommentarer från användarrådet:

Vad har hänt med utredningen av bostadsförsörjning för nyproduktion med lägre kostnader? Hur har den tagits emot på Boverket och Regeringskansliet? Boverket och Regeringskansliet svarar att den inte har diskuterats sedan innan sommaren.

Länsstyrelsen är bekymrad över Boverkets hantering av området bostadsförsörjning och anser att det är för lite aktivitet där. Boverket svarar att det är viss brist på kompetens på grund av pensionsavgångar, samt att arbetet med Boverkets nya byggregler satt ett större fokus på byggfrågor än boende på myndigheten.

När kommer behovsanalysen för bostäder? Boverket återkommer med svar efter mötet: Behovsanalysen kommer före årsskiftet.

Byggföretagen

Verkar för att skapa en attraktiv, sund och säker byggbransch. Stort fokus nu på anläggningsbebyggelse och kontorsbyggnader.

Följer statistik om demografi med intresse och konstaterar att det är en ojämn fördelning av bostäder över landet, med både bostadsbrist och överskott på bostäder.

Det pågår förberedelser inför samtal med facken. Under vinter och vår 2025 läggs fokus på avtalsrörelsen.

Kommentar på SCB:s lägesrapporter:

Hur redovisas tillfälliga modulbostäder i statistiken över nybyggnad? I ett specifikt fall har kommunen rapporterat tillfälliga moduler som specialbostäder, men i den officiella statistiken redovisas det som vanliga hyreslägenheter. Det är bra om det här ingår i den pågående översynen av statistiken. Byggföretagen använder statistiken över påbörjade lägenheter för att göra prognoser över framtida behov. Det fördes en diskussion i rådet om tillfälliga bygglov.

Hyresgästföreningen riksförbundet

Liksom tidigare pågår en konflikt med organisationen Fastighetsägarna vad gäller hyreshöjningar.

Hemsidan byggs upp och förbättras avseende ingången hurvibor.se. Sidan innehåller mycket statistik. Den nya versionen lanseras innan jul.

Avseende diskussionen om demografi och nedskrivna befolkningsprognoser, framfördes inlägget att samhället behöver ta hänsyn till de cykler av variation som normalt återkommer i samband med lågkonjunktur och osäkert världsläge. Det kommer fortfarande behövas nya bostäder i framtiden och branschen måste vara beredd på att behoven kommer att öka igen.

En ny rapport från Hyresgästföreningen visar att mäns ökande medellivslängd leder till att antalet äldre par ökar, vilket i sin tur leder till ökat kvarboende i småhus. Det är en förklaring till bristen på småhus.

IQ Samhällsbyggnad

Förening som främjar forskning och innovation inom samhällsbyggnad.

Inväntar forskningspropositionen och energiforskningspropositionen. Har lämnat inspel till regeringen och väntar på utfallet av det.

Andra aktuella frågor är nu:

- Robusthet och resiliens inom byggsektorn: Vad kan samhällsbyggnadsektorn ha för roll inom detta?
- Återbruk och cirkulär ekonomi: Revideringar av EU-direktiv inom området, till exempel gällande ombyggnad av lokaler till bostäder och reglering av temperaturer i bostäder.
- Digitalisering.
- Hållbar stadsutveckling och 15-minuterstaden.

KTH Fastighetsvetenskap

Kostnader för KTH:s lokaler är en pågående fråga. Det pågår inflyttning från satellitverksamheter till de centrala lokalerna i Stockholm. Man ser även över användningen av befintliga lokaler. Ekonomin kräver också besparingar av administration.

Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad hanterar mycket statistik i sina analyser och planering av undervisning. KTH:s egen statistik över söktryck kombineras med bakgrundsvariabler från SCB, med till exempel socioekonomiska variabler.

Forskning pågår kring regelverk för mark tillgänglig för begravningsplatser. Forskaren är knuten till Svenska kyrkan.

Kommentar på SCB:s lägesrapporter:

Intressant med statistik över skyddad skogsmark. Vattenfrågorna är intressanta i ljuset av skred och översvämningar i närtid. Bostadsforskare är intresserade av SCB:s bostadsstatistik.

Lantmäteriet

Norge, Finland och Sverige har nu avslutat en översyn av sina riksgränser.

I den senaste statsbudgeten fick Lantmäteriet finansiering för att bygga upp och ta ansvar för ett bostadsrättsregister. De fick även finansiering för att vara en av fyra myndigheter som ska leverera statlig IT-drift. Digital samhällsbyggnadsprocess är ett fortsatt uppdrag i budgeten, liksom arbete med EU-direktivet om "High Value Data", där utpekade datamängder ska tillgängliggöras som öppna data. Lantmäteriet ska även bidra i arbetet med att stärka det civila försvaret.

På grund av en incident där vissa av Lantmäteriets produkter stoppades på grund av säkerhetsrisk, ska en ny organisation skapas för att förhindra fler liknande incidenter. Myndigheten jobbar även med att säkra teknik och rutiner.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen visade sin rapport om länets bostadsmarknad. Det är nu den enda rapport som länsstyrelsen fortfarande trycker. Alla län gör en egen sådan rapport. SCB:s statistik är ovärderlig för dem.

Befolkningsökningen har avstannat även i Stockholms län. Även prognosen för framtida befolkningstal har skrivits ner kraftigt för länet. Det är kopplat till bostadsförsörjningen. Det är ett problem att matchningen av nya bostäder är fel, på grund av att lägenheterna är dyra och många inte har råd att betala för dem.

Regeringskansliet

Budgetpropositionen innehåller bland annat förslag om att utveckla nationella geodataplattformen, tillgängliggöra geodata och ett nytt bostadsrättsregister.

Medel föreslås avsättas till och med 2028 för att stödja den gröna omställningen och bostadspolitisk utveckling i norra Sverige. Det finns även förslag på subventionering av kreditgarantiavgifter för att underlätta nybyggnation av bostäder i etablerings- och omställningskommuner i hela landet.

En aktuell lagrådsremiss är *Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning*, där det bland annat tydliggörs att kommunala bostadsförmedlingar får förmedla bostäder som reserverats utifrån olika behov och erbjuda förturer, utan att det påverkar möjligheten att ta ut köavgift av de sökande.

Frågor och kommentarer från användarrådet:

Användarrådet diskuterade förslaget till hyresgarantier.
Regeringskansliet svarar att de lyssnar in synpunkter om det.

Varför går omställningsstödet just till norra Sverige? Det leder till att andra platser där omställning pågår undantas från stödet.
Regeringskansliet svarar att det är förslagen från en tidigare utredning med fokus på norra Sverige som har format förslagen i budgeten.
Ledamöter i rådet svarar att den typen av stöd, som exempelvis kreditgarantier, leder till fel nytta. Hänvisning till "Svarte Petter-rapporten".

Region Dalarna och RegLab

Två frågor dominerar arbetet just nu: Demografi och grön omställning. Den demografiska situationen har förvärrats sedan i våras. Regionen får ofta förklara läget för kommuner. Det finns ett stort behov av utbildning kring vad befolkningsprognoser innebär.

Den gröna omställningen är aktuell för Ludvika kommun, som arbetar med utmaningen att kombinera besparingar i kommunen, samtidigt som det finns många nyinflyttade kopplade till företag i expansion som behöver bostäder och service.

Ett medskick till SCB från Umeå kommun, som är oroade över att statistik över omställning av bostäder inte längre går att beställa. SCB svarar att de valde att lägga ner statistiken på grund av kvalitetsproblem i skattningsmetoden. Det var även en låg efterfrågan på statistiken.

Bra att Lantmäteriet tipsar om open source GIS-programvara. Ökad användning av open source leder till bättre produkter och bättre användning av skattemedel. Region Dalarna uppmanar alla myndigheter att följa Lantmäteriets exempel.

Kommentar på SCB:s lägesrapporter:

Har noterat en stor förändring i statistiken över boende i kollektivtrafiknära läge. Det gäller en specifik kommun. SCB svarar att produktansvarig på SCB kan kontaktas angående detta.

Jättebra att reviderade historiska gränser för län och kommuner tillgängliggörs med stabila api:er och ökad tillgänglighet. Det är oerhört viktigt med maskinläsbara data.

SLU

Arbetar med övervakning (eng: "monitoring") av stadsnära skogsmark och krontäckning, för att studera tillgänglighet till skogsmark och

grönytor. Jämförelser görs mellan olika statistikproducenter, varav en är Malmö stad. Den nya europeiska restaureringslagen påverkar frågan om övervakning. Det inkommer många forskningsansökningar inom området.

Frågor och kommentarer från användarrådet:

Vilken myndighet ska hantera den svenska implementeringen av restaureringslagen? Det är inte bestämt än. Arbetet kräver bra definitioner och data över dagens läge. Det måste sedan definieras hur det ska övervakas.

Sveriges allmännytta

Fokus på den demografiska utvecklingen, med nya drastiska förändringar i prognosen. Organisationen medlemmar måste ställa om och anpassa sig vad gäller byggande av framför allt bostäder och förskolor. De nya förutsättningarna tas med i långsiktiga planer. Förändringar i demografin märks nu genom lediga bostäder i vissa städer.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

Organisationen fokuserar främst på två frågor just nu:

- 1 Demografisk utveckling. I samarbete med SCB har SKR utvecklat ett verktyg där kommuner kan analysera befolkningsutvecklingen. Det blir ett viktigt verktyg för att hantera de pågående demografiska förändringarna med färre unga och fler äldre, vilket påverkar kommunala verksamheter och planering. Detta innebär ett dilemma i bostadsbyggandet, där det fortfarande behöver byggas, men ofta andra typer av bostäder än vad som tidigare var tänkt. Motsvarande gäller även för planering och byggande av verksamhetslokaler och anläggningar.
- 2 Den gröna omställningen påverkar både kommuner och regioner. För SKR:s del är omställningen en nödvändighet för Sveriges konkurrenskraft, exportnäring, säkrad välfärd och lokal regional utveckling. SKR stöttar kommuner som är mitt i omställningen, i nära samarbete med Tillväxtverket och flera statliga samordnare. Man stöttar Skellefteå kommun i det som nu sker där. Utveckling pågår även på en rad andra platser i landet.

6 SCB-frågor

Föredragande: Petra Nilsson, SCB

I korthet

- SCB:s generaldirektör Joakim Stymne avgår vid årsskiftet och regeringen rekryterar nu en efterträdare.
- SCB har tagit fram och beslutat om en AI-policy.

- En uppdaterad strategi för SCB ska vara klar till årsskiftet och samarbetet med SAM-myndigheterna ska utmynna i en ny gemensam målbild. Inga stora förändringar planeras, det är mest fokus på en mer lättillgänglig strategi.
- Internberedningen avseende hemställan om ändringar i statistikförordningens indelning i ämnes- och statistikområden pågår inom Regeringskansliet och ett beslut avseende hemställans ikraftträdande förväntas under hösten.
- I höst uppdaterar SCB sin visuella identitet med mer fokus på blåa toner och en något mer sober stil än tidigare.
- SCB:s årliga demokratidag hölls den 27 september.
- Den årliga statistikdagen hålls den 21 oktober, digitalt och på plats i Stockholms kulturhus.

SCB och Eurostat i nytt samarbete kring AI/ML-utveckling

Eurostats medlemsländer ska bli bättre på att använda AI- och ML-lösningar för att producera officiell statistik. SCB har därför fått finansiering för att arbeta vidare med frågan i ett fyraårigt samarbetsprojekt.

Nytt om revideringen av den europeiska statistiklagen (223:/2009) och förordningen om befolkning och bostäder

Förhandlingarna avseende revidering av förordningen om den europeiska statistiken (223/2009) är avslutade. Under hösten förväntas förordningen antas av det nya europeiska parlamentet enligt den överenskommelse som gjordes under våren 2024. Förordningen träder i kraft 20 dagar efter att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

SCB:s roll för större samhällsnytta

SCB konstaterar i sitt budgetunderlag att datahantering är en del av en statistikmyndighets kärnuppdrag. SCB har i budgetunderlaget för åren 2025–2027 föreslagit att myndigheten ges ett uppdrag att under två år utreda hur SCB:s kärnuppdrag kan utökas på dataområdet för att tillgodose ett bredare samhällsbehov. Utredningen bör även bedöma huruvida SCB:s samordningsroll inom det officiella statistiksystemet bör stärkas avseende förvaltning och hantering av data.

En utökad roll för SCB gör det möjligt att säkra samhällets behov av kvalitetssäkrade data på ett effektivt och säkert sätt. Det kan också bidra till att minska den administrativa bördan för svenska företag genom att det redan befintliga samordningsuppdraget inom systemet för den officiella statistiken (SOS) stärks.

Komplettering av Elisabeth Hopkins, SCB:

Delar av budgetpropositionen som berör SCB

I budgetpropositionen föreslås finansiering för några av de insatser som SCB hade föreslagit. Det gäller bland annat:

- Utveckla förutsättningar för ökad datafångst. SCB vill hitta lösningar som är gemensamma för hela myndigheten.
- Bättre prisstatistik inom KPI. SCB vill utveckla metoden mot mer inhämtning från register.
- Öppen plattform för dataanalys, som bygger på open source i en säker lösning/behållare. För det krävs datacenter och containerlösning.
- Utredda SCB:s roll för ökad samhällsnytta.
- Allmänna företagsregistret tillgängliggörs som öppna data, enligt nya EU-regler. Finansieringen täcker delvis SCB arbete med att upprätthålla kvaliteten på registret.

Frågor och kommentarer från användarrådet:

Vad är status i SCB:s arbete med att förbättra kvaliteten i företagsregistrets adressinformation? SCB svarar att arbete pågår. Tidigare har åtgärder föreslagits inom ett EU-finansierat projekt. Inriktningen är i första hand att insamlade data ska ha rätt information redan när SCB samlar in den. I andra hand kan SCB göra egna rättningar. Det ställs mer krav på den här typen av data, bland annat från EU. Det är till exempel viktigt ur ett säkerhetsperspektiv. Lantmäteriet deltar i arbetet.

Fråga om uppdraget att förbättra hyresstatistiken. SCB svarar att arbetet finansieras under 2024, men att det är osäkert för 2025. För närvarande är det viss tröghet i arbetet, men det pågår.

Vad innebär det att SCB får en utökad roll avseende datahantering? SCB svarar att det gäller data som inte har direkt koppling till statistikproduktion, till exempel mikrodata som ska levereras till EU.

Kommentar om SCB:s demokratidag: SCB har en viktig uppgift där.

Har SCB fått några signaler om förändringar i regleringsbrevet för SCB:s del, gällande nya uppdrag utan extra finansiering? SCB har inte svar på det vid mötet.

7 Analys av statistik – på gång på SCB

Föredragande: Petra Nilsson, SCB

SCB:s huvuduppdrag är statistikproduktion, men analyserna har fått större fokus under senare år. Det uppmärksammas till exempel i SCB:s

strategi och övergripande mål. SCB har även ett ökat fokus på expertanvändare av statistiken, det vill säga professionella användare.

Analys är medel för att kvalitetssäkra, fördjupa och förklara statistiken. Det kan lyfta omvärldens behov, beskriva komplexa förhållanden, samt ge en tidsaspekt och geografisk aspekt till statistiken. Analysformat som SCB jobbar med är bland annat rapporter, fördjupande texter, artiklar och pressmeddelanden. Internt jobbar SCB med att stärka analysförmågan med interna seminarier, externa talare och utbildningar.

Frågor och kommentarer från användarrådet:

Mer fokus på analys kan kräva att andra kompetenser än statistiker arbetar på SCB. Märks det ökade fokuset på analys i SCB:s rekrytering av nya medarbetare? SCB svarar att ämneskompetensen är viktig hos medarbetarna, tillsammans med den statistiska kompetensen. På SCB arbetar idag en stor mängd olika ämnesexperter, inte bara rena statistiker.

Fyller SCB en lucka i samhället genom sina analyser, eller blir det överlapp som leder till konkurrens med andra aktörer? SCB svarar att de inte ska inkräkta på andra aktörers kompetens.

Det här är en viktig diskussion, eftersom SCB har statistik som är tolkningsbar. Var går gränsen mellan enbart redovisning/förklaring och att dra slutsatser som gränsar mot vinkling och tolkning? Andra organisation kan ha åsikter i frågorna, men statliga myndigheter ska inte vara politiska. SCB måste vara rädd om sitt varumärke, som oberoende part.

Analysen fyller en roll att förklara statistiken ur en mer teknisk aspekt, på ett lättillgängligt sätt.

Flera experterna vill endast ha siffror och data för att göra egen analys. Därför är det viktigt att SCB fortsätter satsning på statistikens kvalitet och tillgängliga format för data.

8 Exempel på analys – 15-minutersstaden

Föredragande: Stefan Svanström, SCB

SCB:s artikel om 15-minutersstaden är ett exempel på en analys som har gjorts utifrån kartor. Den här typen av analys startade under pandemin för att beskriva de förhållanden som rådde då, avseende pendling med mera.

Traditionellt arbetar SCB med lokala arbetsmarknadsregioner (LA) för att beskriva arbetsmarknaden regionalt. Men det finns behov av att beskriva statistiken utifrån en finare regional nivå.

15-minutersstaden ett begrepp som myntades runt 2016 för att beskriva tillgänglighet till stadens olika funktioner, utifrån avstånd med cykel. SCB har tittat på hur förutsättningarna för 15-minutersstaden ser ut i Sverige, utifrån svenska förhållanden. Statistiken bygger på en kombination av registerdata med geografisk information. Redovisning är på DeSO-nivå, med möjlighet att aggregera till större områden. Redovisningen per DeSO möjliggör jämförelser mellan städer och landsbygd.

Utmaningar i analysen har varit datakvalitet, att mäta faktiskt boende utifrån kvalitet på adresskoordinater och kvalitetsbrister i data över cykelvägar, där mycket saknas. Analysen har inte tagit hänsyn till faktorer som lutning på cykelvägar, trafikrytm och vädermässiga förhållanden.

Resultatet är en artikel på SCB:s webbplats, med koppling till en karta, där användaren själv kan laborera med siffrorna.

Artikel: [Nästan en av tre kan cykla till arbetet på 15 minuter \(scb.se\)](#)

Karta: [Informationspanel - Cykelavstånd bostad arbete 2022 \(arcgis.com\)](#)

Frågor och kommentarer från användarrådet:

Finns statistik över mediantider publicerat? SCB svarar att det finns i artikeln, men inte i Statistikdatabasen (pxwebb), eftersom uppgifterna inte är återkommande och officiell statistik.

Gjordes detta på ett uppdrag eller var det SCB:s eget initiativ? SCB svarar att det gjordes på eget initiativ. Efter publicering har det inkommit många frågor och önskemål om fler variabler med koppling till analysen.

Det saknas statistik över innehav av bilar redovisat på låg lokal nivå. SCB svarar att data finns, men är inte komplett.

Analysen är relevant, men är den objektiv när gränsen dras vid 15 minuter? Det är en väldigt kort sträcka för en större stad. Analysen saknar aspekten med tillgång till kollektivtrafik. Även olycksrisker vid cykling bör vägas in.

Intressant att SCB gör nedslag i olika aktuella frågor. Det kan ge ringar på vattnet till fler och fördjupande analyser.

Bra att SCB gör analyser på eget initiativ och bra att SCB:s unika GIS-kompetens och register nyttjas. Men andra aktörer är bättre på att värdera och tolka siffrorna.

Rådet diskuterade SCB:s tätortsdefinition. Det finns behov av att värdera tätorter utifrån kvaliteter, som utbud av service och fastigheter.

Generellt får SCB:s analysverksamhet inte gå ut över kärnuppdraget att producera data och statistik. Analysen ska endast vara ett komplement.

9 Bordet runt – rådets inspel kring SCB:s frågor om analys

Efter SCB:s presentationer följde en diskussion utifrån tre frågor som SCB hade skickat ut tillsammans med kallelsen till mötet. Dessa var:

1. Vad vill ni att SCB beskriver, fördjupar och förklarar inom statistiken för mark och bebyggelse?
2. Ge ett eget förslag på analys som SCB skulle kunna ta fram?
3. Var kan SCB:s analyser publiceras? Som idag, närmare branschens egna kanaler, på konferenser, annat?

Kommentarer från användarrådet:

Generellt är det dessa typer av analyser som användarrådet efterfrågar:

- Analyser som kräver SCB:s unika kompetens och tillgång till register, till exempel där det behövs geografisk bearbetning av SCB:s register.
- Analyser som förklarar statistikens kvalitet, innehåll och annat som underlättar förståelsen och användningen av statistiken. Det kan till exempel vara förklaring av vad som skiljer likartade variabler åt, eller hur uppgifter har beräknats.

Förslag på specifika uppgifter som användarrådet efterfrågar:

- Prognoser över hushåll, fördelat på kommunnivå. SCB svarar efter mötet att befolkningsframskrivningar som omfattar hushåll inte finns fritt tillgängligt på webbplatsen. Istället kan kommuner beställa hushållsprognoser inom tabellpaketen [PROPAK och TYKOPAK: Statistikunderlag för hushållsprognoser \(scb.se\)](#)
- Statistik som visar hur stor andel av marken som är detaljplanlagt som bebyggelse. SCB svarar att de är medvetna om behovet, men att statistiken inte kan göras med god kvalitet, eftersom det saknas heltäckande digitala data över detaljplaner. Endast cirka 10 procent av Sveriges detaljplaner är digitaliserade idag.
- Attefallshusen kopplat till användning och hushåll. Det finns behov av att veta om den här byggnadstypen används som bostäder, förråd eller annat. Hur ser folkbokföringen ut kopplat till byggnadstypen?
- SCB frågar om det finns behov av analyser över förtätning av lägenheter inom befintligt bostadsbestånd? Rådet svarar att behoven täcks genom statistik över omvandling och ombyggnad. Boverket har ett uppdrag att analysera det här området. Det saknas underlag för att analysera potentialen för omvandling av lägenheter.

Där finns luckor som SCB eventuellt kan fylla. Det bör göras i dialog med användarna, för att få fram användbara siffror.

SCB uppmanar ledamöter som inte hade möjlighet att lämna muntliga svar under mötet, att skicka sina svar till SCB. Det kommer att sammanställas och tas med i planeringen av SCB:s framtida analysverksamhet.

10 Översyn - Bygglov, nybyggnad, ombyggnad och rivning

Föredragande: Sanna Bergström och Sara Klinga, SCB

SCB presenterade bakgrund och delresultat från sin översyn av statistiken över bygglov, nybyggnad, ombyggnad och rivning. En förstudie pågår, med kartläggning av kommuner som uppgiftslämnare och användarbehov. Statistiken bygger på en totalundersökning som utgår från bygglovsprocessen och PBL. Delar av statistik har EU-krav, som kommer att utökas.

Idag görs insamling och granskning enligt en föråldrad process som är kostsam både för SCB och kommuner. SCB:s mål med översynen är att automatisera datainhämtning, minska uppgiftslämnarbörda och att effektivisera granskningsprocessen. Delmoment i förstudien är att utreda kommunernas förutsättningar som uppgiftslämnare, tekniska förutsättningar, alternativa datakällor och användarbehov. Alternativa källor är bland annat lägenhetsregistret.

SCB redovisade resultatet från en enkät som har skickats till kommunerna. Det kommer att kompletteras med intervjuer. Arbetet görs i samråd med SKR.

Kartläggningen visar att rivning är den svåraste uppgiften för kommunerna att rapportera, på grund av att det kräver mycket manuell hantering. Uppgiften samlas inte in i samband med kommunernas bygglovshantering. Även uppgifter om "egentligt påbörjande" och upplåtelseform är svårt för kommunerna att rapportera.

SCB överväger lösningen att endast samla in uppgifter om upplåtelseform i samband med den årsvisa publiceringen av färdigställda lägenheter i nybyggnation.

Efter SCB:s presentation följde en diskussion utifrån frågor som SCB hade skickat ut tillsammans med kallelsen till mötet. De var:

Hur skulle det påverka era organisationer om SCB:

- a. Samlar in och publicerar upplåtelseform endast i den årsvisa publiceringen av färdigställda lägenheter nybyggnation.

- b. Endast använde kommunernas startbesked som mått på påbörjad nybyggnation, i stället för att även fråga efter ”egentligt påbörjande¹”

Kommentarer från användarrådet:

Det här är viktiga uppgifter för Byggindustrierna och det är bra att rådet får information tidigt om att förändringar är på gång. Det är viktigt att kvaliteten på statistiken är bra. Många kommuner har inte digitaliserat bygglovsprocessen, därför är det förstaeligt att insamlingen är svår.

Uppgifterna är intressanta för Lantmäteriet. Kommuner kan rapportera planerade lägenheter till lägenhetsregistret. Det kan vara till nytta för SCB.

Har SCB gjort en kvalitetskontroll mellan första inrapporterad uppgift och revidering? SCB svarar att det är svårt att följa om revideringen beror på felrapportering eller faktisk ändring. Det är även svårt att följa enskilda objekt på det sättet.

SKR är intresserade av SCB:s uppgifter om upplåtelseform. Men det är också viktigt att uppgiftslämnarbördan minskar. En mer rättvisande bild kräver att insamlingen väntar, på grund av eftersläpning från startbesked till start av byggande. Mycket kan hända med projektet under den tiden, till exempel att bostadsrätter blir hyresrätter. Eftersom kvaliteten är viktigt, kan det vara bättre att vänta med insamlingen.

Även Hyresgästföreningen föredrar hög kvalitet i uppgifterna framför tidig insamling.

Region Dalarna föredrar det andra alternativet av SCB:s förslag, utifrån kvalitetsaspekten. Det är viktigt att osäkra uppgifter markeras som preliminära.

Länsstyrelsen säger att det är viktigt med en tidig indikation om utvecklingen. Alla 21 länsstyrelser analysarbete om bostadsmarknaden och bostadsförsörjningen på regional nivå är både lagstyrt genom 3§ i bostadsförsörjningslagen² och förordningsstyrt³. Om föreslagna förändringar genomförs blir det svårt för länsstyrelserna att leva upp till lagkrav och förordning. Även kommunerna bör vara intresserade av

¹ Definition: Då gjutning av källargolv (eller bottenplatta för källarlösa hus), källarmurar eller grundplattor påbörjas.

² Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

³ Förordning (2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser och kommunernas bostadsförsörjningsansvar

statistiken. SCB svarar att det varierar mycket mellan kommuner. SCB måste därför hitta en medelväg.

Kommuner ska även rapportera uppgifterna till Skatteverket, vilket leder till dubbelrapportering. Myndigheter behöver samverka mer inom det här området.

Går det att hitta ett system för samrapportering från flera kommuner samtidigt? SCB svarar att de hoppas på Boverkets nya uppdrag om klassificeringsstruktur och ledtider, som ska vara klart om cirka ett år.

Finns något slutdatum för SCB:s genomförande av åtgärder? SCB svarar att det saknas. Detta är en pågående process.

SCB frågar hur det skulle påverka rådets medlemmar om SCB endast använde kommunernas startbesked som mått på påbörjad nybyggnation, istället för att även fråga efter egentligt påbörjande. Sveriges allmännyttas svarar att startbesked är ointressant, så som det redovisas idag. Det kan vara upp till 2 år mellan startbesked och egentligt påbörjande. SCB svarar att de med statistiska metoder skulle kunna räkna fram ett påbörjande utifrån startbeskedet. Uppgiften är nödvändig för att komplettera statistiken. Länsstyrelsen trycker på att det är viktigt att statistiken är tydlig. Startbesked är inte samma sak som påbörjande. En förklaring i fotnoter syns inte tillräckligt mycket.

Hur ska påbörjade bostäder räknas? Rådet diskuterade metoden att mäta gjutning av källargolv.

Finns kompletterande data, till exempel över byggarbetsplatser? SCB svarar att Skatteverket inte tillåter att det används i detta sammanhang.

För att möjliggöra insamling via administrativa system, bör det ställas krav i kommunernas upphandling av system. Det bör finnas en standard för detta. SCB svarar att det ingår i studien att titta på nytt IT-system för insamlingen. Lantmäteriet berättar att det finns nationella specifikationer för dessa data, men arbetet med dem är inte igång.

Är det ett alternativ att byggföretag gör rapporteringen istället för kommunerna?

SCB är öppna för nya idéer till förbättring av nuvarande system. Förändringar och justeringar kan göras på vägen till slutliga målet, för att underlätta innan projektet är helt klart.

Får SCB in uppgifterna, trots att det är svårt för kommunerna att ta fram dem? SCB svarar att svarsfrekvensen är god, men att de är osäkra på kvaliteten. Dessutom är det mycket kostsamt för både kommuner

och SCB på grund av den manuella hanteringen vid insamlingen och mycket återkontakter.

SCB ber de ledamöter som inte hade möjlighet att lämna muntliga svar under mötet, att skicka sina svar till SCB. De kommer att sammanställas och tas med i det fortsatta arbetet med översynen. Se även bilder från presentationen som skickas ut till rådet tillsammans med mötesanteckningarna. SCB har gärna en fortsatt dialog med ledamöterna i rådet, i form av möten och samtal. Ledamöter som är intresserade av det, uppmanas att kontakta SCB.

11 Summering och avslutning

Ordföranden summerade och avslutade mötet, som har varit både trevligt och produktivt.